משניות מבוארות

מסכת סנהדרין פרק יא

הַמַּצְּבָעִים שָׁם שֶׁשּׁוֹרְפִין אוֹתָן, לְכָךְ יַרְקִבוּ. וּתְרוּמוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְּמְרוּ לְכֹהֲנִים וְהֵם עֲדַיִן בְּיַד הַיִּשְׂרְאֵל, נִקְרְאִין שְׁלָל גְּבוּהָּ וְנִתְּנוּ לְכֹהֲן שֶׁבְּעִיר אַחֶרֶת. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶפְשָׁר לְמָאן דְּסָבַר דְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל הוּא, כֵּיוָן שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ. וְכְתִבֵי הַקֹּדֶשׁ יִגָּנְזוּ. (שם) נָאֱמַר "כְּלִיל לֹה' אֱלֹהֶיךָ", אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם אֲתָּם עוֹשִׂים דִּין בְּעִיר הַנִּדַּחַת, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ אַתֶּם מַעֲלִין כְּלִיל לְפָנַי. (שם) "וְהִיִּתָה" הָעִיר "תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד", מִדִּכְתִיב עוֹד מַשְׁמַע לֹא תִבָּנֶה לְעוֹלָם וְלֹא בְּפַרְדֵּסִים. דְּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא תִבָּנֶה עוֹד, מַשְׁמַע רַק לְכַמּוֹ שֶׁנִּדְרְשָׁה בְּיִשּׁוּב בָּתִּים אֵינָהּ נִבְנֵית. אֲבָל נַעֲשֵׂית הִיא גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים. כְּתִיב (שם יח) "וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם", שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים שֶׁנָּבְנוּ מִשְׁלָל עִיר הַנִּדַּחַת בְּעוֹלָם, חָרוֹן אַף בְּעוֹלָם. אֲבָדוּ רְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, נִסְתַּלֵּק חָרוֹן אַף מִן הָעוֹלָם.

פֶּרֶק יא א אלו הן הַנֶּחֱנָקִין, הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ, דִּכְתִיב בִּיהּ (שמות כא, טו) "מוֹת יוּמָת", וְכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מוֹת יוּמַת הַיְינוּ חֶנֶק, כָּל אֵלּוּ הַשְּׁנַיִים בְּמִשְׁנָתֵינוּ דִּכְתִיב בָּהֶן מִיתָה סְתָם, וְגוּנֵב נֶפֶשׁ מִישְׂרָאֵל בִּלְבַד, וְגוּנֵב נֶפֶשׁ מֵעַכּוּ"ם אֵינוֹ חַיָּב עַל זֶה. אֶלָּא שֶׁמְּסָרָהּ עַל דִּבְרֵי בֵּית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית שֶׁבְּבֵית יִזְרְאֵל וְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַהוּא שֵׁם (שם) מִן הַמְּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה'. חָזַר לְעִירוֹ וְשָׁנָה וְלִמֵּד כְּדָרְךָ שֶׁהָיָה לָמֵד, פְּטוּר. וְאִם הוֹרָה לַעֲשׂוֹת, חַיָּב, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) "וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן, אֵינוֹ חַיָּב עַל שֶׁיּוֹרֶה לַעֲשׂוֹת. תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה לַעֲשׂוֹת, פָּטוּר, נִמְצָא חִמְרוֹ קַלּוֹ: **ג** חֹמֶר בְּדִבְרֵי סוֹפְרִים מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, הָאוֹמֵר אֵין תְּפִלִּין, כְּדֵי לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, פָּטוּר. חֻמָּשׁ שׁוֹטְפוֹת לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי סוֹפְרִים, חַיָּב: **ד** אֵין מִמִּיתִין אוֹתוֹ לֹא בְּבֵית דִּין שֶׁבַּעֲיָרוֹת וְלֹא בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וּמִשַּׁמְּרִין אוֹתוֹ עַד הָרֶבֶל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז) "וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין מְנַיְּנִין אֶת דַּיָּנוֹ שֶׁל זֶה, אֶלָּא מִמִּיתִין אוֹתוֹ מִיָּד, וְכוֹתְבִין וְשׁוֹלְחִין שְׁלוּחִים בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת. אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי נִתְחַיֵּב מִיתָה בְּבֵית דִּין:

ב) זָקָן שֶׁהוּא מַמְרֵא **עַל פִּי בֵית דִּין**, כֵּיצַד **שֶׁנֶּאֱמַר** (דברים יז, ח) "**כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט**" **וגו'** שֶׁלֹּשָׁה **בְּתֵי דִּינִין הָיוּ שָׁם** בִּירוּשָׁלַיִם, **אֶחָד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת**, בְּשַׁעַר הַמִּזְרָחִי לְפָנִים מִן הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא חֵיל, לְפָנִי עֲזָרַת נָשִׁים, **וְאֶחָד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הָעֲזָרָה** לְפָנִים מֵעֲזָרַת נָשִׁים לְפָנִי עֲזָרַת יִשְׂרָאֵל, רש"י ורע"ב, וְשֶׁיְּנִיהֶם הָיָה שֵׁל עֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה דַּיָּנִים. **וְאֶחָד** בְּתֵי דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאֶחָד דַּיָּנִים, **יוֹשֵׁב בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית**, שֶׁהִיא בְּנִיָּה בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה, הַעֲזָרָה הָיְתָה מְקֹרֶשׁ וְחָצִיהָ בַּחֹל. **בָּאִים לְזֶה שֶׁעַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת**, הַיְינוּ בֵּית דִּין שֶׁבְּעִיר וְהַזְּקֵן מַמְרֵא, בָּאִים לְבֵית דִּין, **וְאוֹמְרִים הַזְּקֵן כָּךְ דָּרַשְׁתִּי וְכָךְ דָּרְשׁוּ חֲבֵרַי, כָּךְ לִמַּדְתִּי וְכָךְ לִמְּדוּ חֲבֵרַי, אִם שָׁמְעוּ אוֹמְרִים** לְהָם, **וְאִם לָאו, אִלּוּ וְאִלּוּ בָּאִים לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּלִּשְׁכַּת הַגָּזִית שֶׁמִּמְּנוּ יוֹצְאִת תּוֹרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר** (שם י) "**מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה'**". וְאוֹמְרִים לָהֶם, וְאִם מִפְּקוּ הַבֵּית דִּין שֶׁבְּעִירוֹ וְחָזַר לְעִירוֹ וְשָׁנָה וְלִמֵּד כְּדַרְכּוֹ לְהוֹרֹאוֹת, **אֵינוֹ חַיָּב לָמוּת בְּתַחִילָּה מִן הַדִּין**, כֵּיוָן שֶׁלֹּא עָשָׂה מַעֲשֶׂה. **וְאִם הוֹרָה לַעֲשׂוֹת, חַיָּב, שֶׁנֶּאֱמַר** (שם יב) "**וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן**" **אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיּוֹרֶה לַעֲשׂוֹת, אֲבָל תַּלְמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרֹאוֹת שֶׁהוֹרָה לַעֲשׂוֹת, פָּטוּר**, שֶׁאֵין לָהֶם לְסַמֵּךְ עַל הוֹרָאָתוֹ, **וְהוֹרָה לֹא חִיְּבָה מִיתָה בְּזָקֵן מַמְרֵא אֶלָּא מוּסְלָא לְהָם**, **וְאִם מִפְּקוּ לְבֵית דִּין**, **וְנֶאֱמַר** (שם יח) "**כִּי יִפָּלֵא**" **וְדָרַשְׁיָנוּ בְּמוּסְלָא שֶׁבְּבֵית דִּין הַכָּתוּב מְדַבֵּר. מִנְּצַא חִמְרוֹ חֹמֶר** בְּדִבְרֵי **סוֹפְרִים שֶׁעָבַר וְהוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה, קַלּוֹ נַעֲשֵׂית לוֹ לְקֻלָּא לְפָטְרוֹ מִן הָעֹנֶשׁ. **ג) חֹמֶר** יֵשׁ **בְּדִבְרֵי סוֹפְרִים** דְּבָרִים שֶׁקִּבְּלוּ דַּרְשָׁנֵי הַחֲכָמִים חֹמֶר יֵשׁ בָּהֶם מִבְּדִבְרֵי **תּוֹרָה**, כֵּיצַד **זָקָן מַמְרֵא**, **הָאוֹמֵר אֵין תְּפִלִּין** בְּתוֹרָה, **כְּדֵי לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, פָּטוּר**, שֶׁאֵין הַזְּקֵן מַמְרֵא חַיָּב לְעָקֹר דָּבָר מִפְּרֵשׁ בְּתוֹרָה, פָּטוּר, דַּיְּוֹל קְרֵי בֵּיהּ רַב, הָדֵר הַדָּבָר מִפְּרֵשׁ בְּתוֹרָה. אֲבָל הָאוֹמֵר שֶׁתְּפִלִּין צָרִיךְ **חֻמְשָׁה טוֹטְפוֹת** פְּרָשִׁיּוֹת, אֶפְשִׁי יֵשׁ בָּזֶה **לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי סוֹפְרִים**, חַיָּב. דְּמִדְּרַשׁ סוֹפְרִים לִטְטַפְת לְטִטְפַת כְּתִיב. בְּלֹא אַיְּ"ן, וְאֶחָד לִטוֹטֶפֶת מְלֹא (בְּנִי"ן), וְלָמְדוּ מִזֶּה שֶׁצָּרִיךְ אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת בְּתְפִלִּין (עֵין תוי"ט דְּרָשַׁת הַפְּסוּקִים). **ד) אֵין מִמִּיתִין אוֹתוֹ לֹא בְּבֵית דִּין שֶׁבַּעֲיָרוֹת וְלֹא בְּבֵית דִּין שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם אֶלָּא מַעֲלִין אוֹתוֹ לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וּמִשַּׁמְּרִין אוֹתוֹ עַד הָרֶבֶל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרֶבֶל**, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יז) "**וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד**". וּבְרֶבֶל הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם, **דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין מְנַיְּנִין אֶת דַּיָּנוֹ שֶׁל זֶה אֶלָּא מִמִּיתִין אוֹתוֹ מִיָּד וְכוֹתְבִין וְשׁוֹלְחִין שְׁלוּחִים בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי נִתְחַיֵּב מִיתָה בְּבֵית דִּין**. "וְשָׁמְעוּ וְיִרָאוּ" וְלֹא כְּתִיב "יִרְאוּ וְיִרָאוּ". שֶׁאֵין כָּל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְרָאוֹת.

מסכת מכות

ה) נְבִיא הַשֶּׁקֶר הָיָה הַמִּתְנַבֵּא עַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע הַיְינוּ שֶׁלֹּא נֶאֱמַר לְשׁוּם **נְבִיא בְּעוֹלָם, אוֹ וּמַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר לוֹ**, אֶפְשִׁי נֶאֱמַר לַחֲבֵרוֹ, וְשִׁמְעָה מִפִּי חֲבֵרוֹ וּבָא וְאָמַר שֶׁנֶּאֱמְרָה לוֹ, שֶׁנִּי אֵלּוּ **מִיתָתוֹ בִּידֵי אָדָם**, בְּחֶנֶק, שֶׁהֵם נִקְרָאִין נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, דִּכְתִיב (דברים יח, כ) "הַנָּבִיא אֲשֶׁר יָזִיד לְדַבֵּר דָּבָר בִּשְׁמִי", זֶה הַמִּתְנַבֵּא מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע (שם) "אֵת אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִיו", הָא לַחֲבֵרוֹ צִוִּיתִי, נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, דִּכְתִיב "וַיֹּקֶם אֹתוֹ מִלְّפָנַי לְתֵת לְמִשְׁפָּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל". **הַמִּתְנַבֵּא בְּשֵׁם אֲחֵרִים**, הַיְינוּ שֶׁמְּפַקְּדָנִים שֶׁלֹּא תֹּאשַׁם מִה שֶׁאָמַר לוֹ הַנְּבִיא, מִיתָתוֹ בִּידֵי שָׁמַיִם, דִּכְתִיב (שם יט) "וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע" קְרֵי בֵּיהּ לֹא יִשְׁמַיִע. הַיְינוּ כּוֹבֵשׁ בְּנוּאֹתוֹ וְאֵינוֹ מַשְׁמִיעָן לַחֲבֵרוֹ, **וְנִבְיא שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי עַצְמוֹ, מִיתָתוֹ בִּידֵי שָׁמַיִם**, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) "**אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ**" בִּידֵי שָׁמַיִם.

ו) הַמִּתְנַבֵּא בְּשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה וְאוֹמֵר כָּךְ אָמְרָה עֲבוֹדָה זָרָה, אֶפְשִׁי כֵּוָן לָהֶם לְהַחֲרִימָם לְאוֹתָהּ מִיתָה שֶׁהִם רָצוּ לְחַיֵּב, חוּץ מִזּוֹמְמֵי בֵּית דִּין וּבוֹעֲלָהּ שֶׁכָּל הַבּוֹעֲלִים מִיתָתָן שָׁוָה בְּחֶנֶק, הַמְּבַעֶלֶת חוּץ מִבֵּית דִּין, שֶׁהִיא בְּשַׂרְפָה וְהוּא בְּחֶנֶק, וְהָעֵדִים עַל בַּת כֹּהֵן מִיתָתָן כְּמִיתַת הַבּוֹעֵל, דִּכְתִיב (שם יט, יט) "כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" וְלֹא לְאֲחוֹתוֹ, וְהַבָּא עַל בַּת כֹּהֵן כְּתִיב (ויקרא כא, ט) "הִיא וגו' בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף", וְהַבָּא עַל בַּת בְּתוּלָה כְּתִיב "וְהוֹצֵאתָ אֶת הַנַּעֲרָה אֶל פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ וְרָגְמוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה", דִּכְתִיב (שם כב, כא) "כִּי עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ", וְהוּא הַדִּין לְכָל בַּת בְּתוּלָה בְּבֵית אָבִיהָ, וְהַבָּא עַל בַּת אֲרוּסָה כְּתִיב "וְהוֹצֵאתָם אֶת שְׁנֵיהֶם אֶל שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ", דִּכְתִיב (שם כב, כד) "כִּי עִנָּה אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ", וְדָרְשִׁינוּ בַּעֲרָיָה אֲרוּסָה, וְהַבָּא עַל בַּת אֲרוּסָה הַבָּאָה לְאַחַר מִיתָה, **זֶה חֹמֶר בְּמִקְלָל מִבְּמְמַבֵּל, שֶׁהַמְקַלֵּל לְאַחַר מִיתָה חַיָּב** דִּכְתִיב "וְנָשָׂא חֶטְאוֹ", **הַמְמַבֵּל לְאַחַר מִיתָה פָּטוּר. וְהַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ, וּזוֹמְמֵי בֵּית דִּין, שֶׁהֶעֱידוּ עַל בַּת כֹּהֵן שֶׁזִּנְתָה וְהוּזְמוּ, שֶׁהֵן חַיָּבִין לָמוּת בְּחֶנֶק**, דִּכְתִיב (דברים יט, יט) "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" וְלֹא כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לַאֲחוֹתוֹ, **וּבוֹעֲלָהּ**, דִּכְתִיב (ויקרא כא, ט) "הִיא וגו' בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף", וְלֹא בּוֹעֲלָהּ, וְהַיְינוּ בְּנִשּׂוּאָה, אֲבָל בְּאֲרוּסָה הִיא וּבוֹעֲלָהּ בְּסִקִּילָה כַּחֲכָמִים פֶּרֶק ט מִשְׁנָה ג. **הַמְּבַעֶלֶת הַמְּבַעֶלֶת אֲבִיו וְאִמּוֹ אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהֶן חִבּוּרוֹ**, **וְהַמְּבַעֶלֶת לְאַחַר מִיתָה פָּטוּר** דְּאֵין נַעֲשֶׂה חִבּוּרָה לְאַחַר מִיתָה. **זֶה חֹמֶר בְּמִקְלָל מִבְּמְמַבֵּל, שֶׁהַמְקַלֵּל לְאַחַר מִיתָה חַיָּב** דִּכְתִיב "וְנָשָׂא חֶטְאוֹ", **הַמְמַבֵּל לְאַחַר מִיתָה פָּטוּר. וְהַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ, וּזוֹמְמֵי בֵּית דִּין, שֶׁהֶעֱידוּ עַל בַּת כֹּהֵן שֶׁזִּנְתָה וְהוּזְמוּ, שֶׁהֵן חַיָּבִין לָמוּת בְּחֶנֶק**, דִּכְתִיב (שם יט, יט) "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" וְלֹא כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאֲחוֹתוֹ, **וּבוֹעֲלָהּ**, דִּכְתִיב (ויקרא כא, ט) "הִיא וגו' בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף", וְלֹא בּוֹעֲלָהּ. דְּאִין בְּתוֹרַ"ת דִּמְסַתְּפֵק אֵיךְ דִּין עֵדִים זוֹמְמִין אִם מִעִידִין עַל הַבּוֹעֵל. הַיְינוּ לְקָרְאוֹת בְּקִרּוּב בְּכִנְיָן בֵּית הַבְּחִירָה, וְנִשְׁבַּעַת שֶׁנִּזְדָּרְזוּ לְמִקּוֹמָהּ, וְהַשְׁיְיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבַרְאשׁוֹנָה, וּוַיְעַצְנוּ בְּבַחְתִּלָּה, בְּקָרוּב בִּימֵינוּ, אָמֵן.

פֶּרֶק יא א) כֵּיצַד הָעֵדִים נַעֲשִׂים זוֹמְמִין הָאֵיךְ הֵם נַעֲשִׂים זוֹמְמִין בְּמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם בָּהֶם כֵּאֲשֶׁר זָמַם, אִם הֵם אוֹמְרִים **מִעִידִין אֲנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי** כֹּהֵן **שֶׁהוּא בֶן גְּרוּשָׁה**, הַיְינוּ שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה אִמּוֹ בְּפָנָיו קֹדֶם שֶׁנּוֹלַד, וְהָרֵי הוּא חָלָל. **אוֹ בֶן חֲלוּצָה**, שֶׁבְּפָנָיו קִבְּלָה אִמּוֹ חֲלִיצָה קֹדֶם שֶׁנּוֹלַד, וְהָרֵי הוּא חָלָל מִדְּרַבָּנָן, וְנִמְצְאוּ הָעֵדִים זוֹמְמִין, **אֵין אוֹמְרִים נִמְצָאתָ אִישׁ זֶה הָעֵד בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶן חֲלוּצָה תַּחְתֶּיךָ**. דִּכְתִיב (דברים יט, יט) "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם" לוֹ וְלֹא לְזַרְעוֹ, וְהָא דַּעֲשֵׂהוּ חָלָל, הָרֵי אִתָּה מַקִּישׁ כָּל זַרְעוֹ, **אֶלָּא לוֹקֶה אַרְבָּעִים**, דְּאָמַר קְרָא (שם כה, ג) "וְהִכָּהוּ הַשֹּׁפֵט לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר", וְדָרְשִׁינוּ עֵדִים שֶׁהִרְשִׁיעוּ אֶת הַצַּדִּיק וּבָאוּ עֵדִים אֲחֵרִים וְהִצִּדִּיקוּ אֶת הַצַּדִּיק מִסְתַּחֶלֶת שֶׁזִּוּוּהוּ לְהַנֵּךְ עֵדִים רִשְׁעִים, וְהָיָה אִם בֵּן הַנֶּחֱנָקִים שָׁם שֶׁשּׁוֹרְפִין אוֹתָן, לְכָךְ יַרְקִבוּ. וּתְרוּמוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְּמְרוּ לְכֹהֲנִים וְהֵם עֲדַיִן בְּיַד הַיִּשְׂרָאֵל, נִקְרְאִין שְׁלָל גְּבוּהָּ וְנִתְּנוּ לְכֹהֲן שֶׁבְּעִיר אַחֶרֶת. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶפְשִׁי לְמָאן דְּסָבַר דְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל הוּא, כֵּיוָן שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ. וְכְתִבֵי הַקֹּדֶשׁ יִגָּנְזוּ. (שם) נָאֱמַר "כְּלִיל לֹה' אֱלֹהֶיךָ", אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם אַתֶּם עוֹשִׂים דִּין בְּעִיר הַנִּדַּחַת, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ אַתֶּם מַעֲלִין כְּלִיל לְפָנַי. (שם) "וְהִיִּתָה" הָעִיר "תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד", מִדִּכְתִיב עוֹד מַשְׁמַע לֹא תִבָּנֶה לְעוֹלָם וְלֹא בְּפַרְדֵּסִים. דְּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא תִבָּנֶה עוֹד, מַשְׁמַע רַק לְכַמּוֹ שֶׁנִּדְרְשָׁה בְּיִשּׁוּב בָּתִּים אֵינָהּ נִבְנֵית. אֲבָל נַעֲשֵׂית הִיא גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים. כְּתִיב (שם יח) "וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם", שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָרְשָׁעִים שֶׁנִּבְנוּ מִשְׁלָל עִיר הַנִּדַּחַת בְּעוֹלָם, חָרוֹן אַף בְּעוֹלָם. אֲבָדוּ רְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, נִסְתַּלֵּק חָרוֹן אַף מִן הָעוֹלָם.

א אלו הן הַנֶּחֱנָקִין, הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ, דִּכְתִיב בִּיהּ (שמות כא, טו) "מוֹת יוּמָת", וְכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מוֹת יוּמַת הַיְינוּ חֶנֶק, כָּל אֵלּוּ הַשְּׁנַיִים בְּמִשְׁנָתֵינוּ דִּכְתִיב בָּהֶן מִיתָה סְתָם, וְגוּנֵב נֶפֶשׁ מִישְׂרָאֵל בִּלְבַד, וְגוּנֵב נֶפֶשׁ מֵעַכּוּ"ם אֵינוֹ חַיָּב עַל זֶה. אֶלָּא שֶׁמְּסָרָהּ עַל דִּבְרֵי בֵּית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבְּבֵית יִזְרְאֵל וְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַהוּא שֵׁם (שם) מִן הַמְּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה'. חָזַר לְעִירוֹ וְשָׁנָה וְלִמֵּד כְּדַרְכּוֹ שֶׁהָיָה לָמֵד, פְּטוּר. וְאִם הוֹרָה לַעֲשׂוֹת, חַיָּב, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) "וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיּוֹרֶה לַעֲשׂוֹת. תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה לַעֲשׂוֹת, פָּטוּר, נִמְצָא חִמְרוֹ קַלּוֹ: **ג** חֹמֶר בְּדִבְרֵי סוֹפְרִים מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, הָאוֹמֵר אֵין תְּפִלִּין, כְּדֵי לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, פָּטוּר. חֻמָּשׁ שׁוֹטְפוֹת, לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי סוֹפְרִים, חַיָּב: **ד** אֵין מִמִּיתִין אוֹתוֹ לֹא בְּבֵית דִּין שֶׁבַּעֲיָרוֹת וְלֹא בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וּמִשַּׁמְּרִין אוֹתוֹ עַד הָרֶבֶל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז) "וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד", דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין מְנַיְּנִין אֶת דַּיָּנוֹ שֶׁל זֶה, אֶלָּא מִמִּיתִין אוֹתוֹ מִיָּד, וְכוֹתְבִין וְשׁוֹלְחִין שְׁלוּחִים בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת. אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי נִתְחַיֵּב מִיתָה בְּבֵית דִּין:

ה נְבִיא הַשֶּׁקֶר הַמִּתְנַבֵּא עַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע וּמַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר לוֹ, מִיתָתוֹ בִּידֵי אָדָם. אֲבָל הַכּוֹבֵשׁ אֶת בְּנוּאֹתוֹ, וְהַמְוַתֵּר עַל דִּבְרֵי הַנְּבִיא, וְנְבִיא שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי עַצְמוֹ, מִיתָתָן בִּידֵי שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ: **ו** הַמִּתְנַבֵּא בְּשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה וְאוֹמֵר כָּךְ אָמְרָה עֲבוֹדָה זָרָה, אֶפְשִׁי כֵּוָן אֶת הַחֲרֵמָה לְאוֹתָהּ מִיתָה. חוּץ מִזּוֹמְמֵי בֵּית דִּין וּבוֹעֲלָהּ:

מַסֶּכֶת מַכּוֹת

פרק א **א** כֵּיצַד הָעֵדִים נַעֲשִׂים זוֹמְמִין, מְעִידִין אֲנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהוּא חַיָּב לְגֹלוֹת, אוֹ בֶן חֲלוּצָה תַּחְתֶּיךָ, אֵין אוֹמְרִים יֵעָשֶׂה זֶה בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶן חֲלוּצָה תַּחְתֶּיךָ, אֶלָּא לוֹקֶה אַרְבָּעִים. מְעִידִין אֲנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהוּא חַיָּב לְגֹלוֹת, אֵין אוֹמְרִים יִגְלֶה זֶה תַּחְתֶּיךָ, אֶלָּא לוֹקֶה אַרְבָּעִים. מְעִידִין אֲנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁגֵּרַשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנָתַן לָהּ כְּתֻבָּתָהּ, וְהַבְעַל אוֹמֵר גֵּרַשָׁה, וְהָלַךְ בֵּין הַיָּם וּבֵין לַמָּדִי סוֹפוֹ לָתֵן לָהּ כְּתֻבָּתָהּ, וְנִמְצְאוּ שֶׁלֹּא הָפְסִידוּ לֹא כְּלוּם, וְהָרֵי זֶה קֹסֵם אִם הִפְסִידוּ לֹא כְּלוּם, וְהָרֵי הִפְסִידוּ לָא, וְאֵיךְ תֹּאמַר הִפְסִידוּ לָא כָּל הַסְּכוּם שֶׁל כְּתֻבָּתָהּ, אֶלָּא אוֹמְרִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בְּכְתֻבָּתָהּ שֶׁל זוֹ שֶׁיּוֹקֵב בָּהּ הַמַּקֵּפָה, שֶׁאִם נִתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה יִזְקֹף בָּהּ הַלּוֹקֵט, וְסִכּוּם זֶה רָצוּ לְהַקְפִּיד לְבַעַל, וְזֶה הַסִּכּוּם הָעֵדִים צְרִיכִין לְשַׁלֵּם. וְכֵן אָמְרוּ מְעִידִים **אֲנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהוּא חַיָּב לְחַבְּרוֹ אֶלֶף זוּז עַל מְנַת לִתֵּן לוֹ מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְהוּא אוֹמֵר שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן לוֹ מִכָּאן וְעַד עֶשֶׂר שָׁנִים, וְנִמְצְאוּ הָעֵדִים זוֹמְמִין, אוֹמְרִין כַּמָּה זוּז הוּא רוֹצֶה לִתֵּן וְיִהְיוּ בִּידוֹ אֶלֶף זוּז. וּמִה הַהַקְפָּדָה בֵּין נוֹתֵן מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם בֵּין נוֹתֵן מִכָּאן וְעַד עֶשֶׂר שָׁנִים וְהַהַקְפָּדָה שֶׁל זוּז, שֶׁאִם נִתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה יִזְקֹף בָּהּ הַלּוֹקֵט. **ב)** שְׁנֵי עֵדִים שֶׁאָמְרוּ מְעִידִין אֲנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁחַיָּב לְחַבְּרוֹ מָאתַיִם זוּז, וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין, לוֹקִין וּמְשַׁלְּמִין, שֶׁלֹּא הָשֵׁם הַמְּבִיאוֹ לִידֵי מְכוֹת, מִבִּיאוֹ לִידֵי תַּשְׁלוּמִין, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל הַמְשַׁלֵּם אֵינוֹ לוֹקֶה: **ג** מְעִידִין אֲנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהוּא חַיָּב לְגֹלוֹת, וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין, לוֹקִין שְׁמוֹנִים, מִשּׁוּם לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר (שמות כ), וּמִשּׁוּם וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם (דברים יט), דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ לוֹקִין אֶלָּא אַרְבָּעִים. מִשְּׁלִשִׁין בְּמָמוֹן וְאֵין מְשַׁלְּשִׁין בְּמַכּוֹת. מְשַׁלְּשִׁין בְּיָדָיו הוּא חַיָּב לְחַבְּרוֹ וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין, מְשַׁלְּשִׁין בְּיָדָיו וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לוֹקֶה אַרְבָּעִים:

מַסֶּכֶת מַכּוֹת

**פרק א